THE AFFECTIVE – TEMPERAMENTAL PARADYGM AND THE OPTIMISATION OF THE TEACHING/LEARNING PROCESS OF ROMANIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

Ludmila Branişte

Senior Lecturer, PhD., „Alexandru Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: In the process of teaching/learning a foreign language, which in our case is Romanian, preliminary acquaintance with the affective-temperamental paradigm plays an important role in both the orientation of didactic activity controlled by the professor and the optimization of the product generated by the student. The adaptation and personalization of the contents according to the predominant temperamental profile of the user of the language, learner-oriented teaching, as well as the interdisciplinary character of psycholinguistic methodologies are some of the positive results achieved due to the realization that it is necessary that the Romanian academic staff should concentrate upon the dynamical-energetic component of personality.

Keywords: temperament, teaching/learning process, Romanian as a foreign language, psycholinguistics, indicators

Predarea unei limbi străine – și nu numai – ar trebui să se fondeze în mod principal pe paradigma temperamental-afectivă, în care cunoașterea prealabilă de către profesor, respectiv de către student a trăsăturilor comportamentale, respectiv temperamentale predominante ar conduce indubitabil la o bună funcționare a procesului de predare/învățare. Știm foarte bine că temperamentul nu poate fi separat de componenta cognitivă sau, altfel spus, nu poate fi privit doar ca un complement ori accesoriu al gândirii, dimpotrivă, el intră în joncțiune cu gândirea, de aceea determinarea lui, în valențele-i predominante, este susceptibilă să faciliteze procesul de predare/învățare a unei limbi străine, în cazul nostru, a limbii române ca limbă străină.

Chiar dacă în spațiul european nu găsim studii complexe, ci doar sporadic-conjuncturale, în care cercetătorii lingviști și didacticieni să acorde o mare importanță studiului predării/învățării limbilor străine în funcție de temperamental studentului[1], ne putem bucura totuși de analize ample venite cu precădere din spațiul canadian, în care cercetătorii au încercat să urmărească cu mare interes impactul relației temperament/personalitate – predarea/învățarea unei limbi străine, grefându-și analizele în jurul a două piste majore, și anume abordarea categorială, respectiv abordarea dimensională a temperamentelor în corelație cu cele două procese didactice.

Încă din Antichitate, Hippocrate și Galenus au încercat să înțeleagă funcționarea psihicului uman prin prisma temperamentului și a clasificării lui. Fără a mai face o incursiune în abordările prihologice a temperamentelor, reținem faptul că temperamentul este prin excelență latura dinamico-energetică a personalității. Dinamică, deoarece el ne furnizează informaţii cu privire la cât de rapidă sau lentă, mobilă sau rigidă, este conduita individului. Energetică, pentru că ne arată

[1] În spațiul românesc, s-a derulat, în 2003, un proiect intitulat "Stilul de învăţare şi temperamentul şcolarilor – instrumente pentru o educaţie creativă" care a avut în vedere realizarea unui studiu sistematic *cross-secţional*, corelaţional, între stilul de temperament şi comportamente şi indicatori de performanţă şcolară.

BDD-A26468 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.129 (2026-09-16 15:28:07 UTC)

care este cantitatea de energie de care dispune un individ şi mai ales modul în care aceasta este consumată. Unele persoane dispun de un surplus energetic, unele se încarcă energetic, altele se descarcă exploziv, ori violent; unele îşi consumă energia într-o manieră echilibrată, făcând chiar economie, altele, dimpotrivă, îşi risipesc energia. De aceea, este important ca acești indicatori psihocomportamentali să fie reperați, atât de către student, cât și de către profesor pentru a putea orienta mai departe actul educativ.

Din punctul de vedere al psiholingviștilor, temperamental conține în esența lui proprietăți ale sistemului nervos, afectând în mod direct procesul de asimilare a cunoștințelor, respectiv de dezvoltare a competențelor de către cursant. Având în vedere că aceste proprietăți, înmagazinate în ceea ce numim temperament, determină activitatea mentală, reacțiile afective ori ritmul activității, afectând astfel memoria, puterea de concentrare și percepția, putem pleda – fără ezitare – pentru importanța cunoașterii prealabile a profilul studentului în funcție de tipologia-i temperamentală dominantă, pentru a putea mai apoi optimiza activitățile didactice la clasă. De exemplu, recunoscutele chestionare *Big Five* și *Learning Style Inventory*, concepute și folosite inițial de către psihologi ca instrumente de urmărire și evaluare a temperamentului din perspectiva unei palete de dimensiuni[2] și a diferențelor interindividuale, au fost împrumutate de către cadre didactice și adresate elevilor (ori părinților elevilor, atunci când copiii lor nu dispuneau de capacitatea de a se autoevalua), înainte ca aceștia să înceapă cursurile, cu scopul de a determina profilul temperamental al fiecăruia și prin urmare de a purcede la o posibilă grupare a acestora în funcție de afinitățile lor temperamentale. În acest caz, s-a mizat foarte mult pe faptul că atunci când profesorul cunoaşte predominanţa temperamentală şi modul de învățare ale cursantului, îl poate motiva pe acesta din urmă să-și însușească informațiile cu atenţie, să coopereze și să-și exploateze potențialul în mod eficient, să-și gestioneze eficient trăsăturile de caracter, să-și optimizeze, cu alte cuvinte, calitatea procesului de învățare.

Rudolf Steiner, considerat a fi promotorul metodologiei de predare în funcție de temperamentul celui care învață, nota faptul că profilurile umane numite temperamente pot să influențeze nu numai acțiunea profesorilor în ceea ce privește evoluția personală și generală a cursantului, ci și caracteristicile arhitecturale și organizarea spațiului în școli. Mai mult, cunoașterea tipului de temperament al cursantului, subliniază autorul, îl ajută pe profesor să modeleze, să îmbogățească și să scoată în evidență calitățile fiecărui individ. În acest context, amintim că în Cadrul Comun European de Referință, emis de către Consiliul Europei în anul 2000, se postulează importanța ți rolul jucat de temperament în procesul de predare/învățare. Făcându-se referire la competența existențială a cursanților sau a utilizatorilor unei limbi, autorii par să fie în asentimentul lui Steiner, atunci când notează:

[2] Conform modelului Goldeberg, cei Cinci Factori se definesc prin următoarele caracteristici : 1. Extraversiune : polul pozitiv: vioiciune, comunicativ, jucăuș, expresivitate, spontaneitate, dezinhibiție, nivel, energetic, vorbăreț, afirmare, animație, curaj, stimă de sine, sinceritate, umor, ambiție, optimism; polul negativ: distant, liniștit, rezervat, timid, inhibiție, lipsă de agresivitate, pasivitate, letargie, pesimism. 2. Agreabilitate : polul pozitiv: cooperare, amabilitate, empatie, îngăduință, politețe, generozitate, flexibilitate, modestie, moralitate, căldură, realism, naturalețe; polul negativ: conflictual, critică excesivă, autoritarism, impolitețe, cruzime, infatuare, iritabilitate, îngâmfare, încăpățânare, neîncredere, egoism, insensibilitate, ursuz, șiretenie, prejudecăți, neprietenos, impredictibil, lipsa generozității, înșelăciune. 3. Conștiinciozitate : polul pozitiv: organizare, eficienþă, demn de încredere, precizie, perseverență, precauție, punctualitate, fermitate, demnitate, predictibilitate, cumpătare, convenționalism, logică ; polul negativ: dezorganizare, neglijență, inconsistență, neatenție, nechibzuință, fără scop, lene, indecizie, frivolitate, nonconformism. 4. Stabilitate emoțională (Neuroticism scăzut): polul pozitiv: calm, independență; polul negativ: insecuritate, frică, instabilitate, emoționalitate, invidie, naivitate, caracter băgăreț. 5. Intelect (Cultură/Deschidere) : polul pozitiv: intelectualitate, profunzime, intuiție, inteligență, creativitate, curiozitate, sofisticat; polul negativ: superficialitate, lipsă de imaginație, lipsa spiritului de observație, prostie.

BDD-A26468 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.129 (2026-09-16 15:28:07 UTC)

Este de menţionat că trăsăturile, prin care se manifestă o persoană, atitudinile comportamentale şi temperamentul ei, sunt parametri care trebuie luaţi în considerare în activităţile de predare/învăţare a limbilor. De aceea, cu toate că aceşti parametri constituie un ansamblu greu de conturat şi de definit, ei trebuie să fie incluşi într-un Cadru de referinţă. Deoarece se consideră că aceşti parametri sunt parte componentă a competenţelor generale ale unui individ, ei sunt, aşadar, şi un element constitutiv al capacităţilor actorului social. În măsura în care ei se însuşesc şi se modifică atât în procesul de utilizare, cât şi în cel de învăţare a unei sau a mai multor limbi, formarea acestor atitudini comportamentale poate şi trebuie să fie considerată drept un obiectiv […] activitatea de comunicare a utilizatorilor/studentilor nu este afectată doar de cunoştinţele, înţelegerea şi aptitudinile lor, ci şi de factori personali ţinând de propria lor personalitate şi caracterizaţi prin atitudinile, motivaţiile, valorile, credinţele, stilurile cognitive şi tipurile de personalitate care constituie identitatea lor[3].

Prin urmare, temperamentele, care își găsesc locul în această paletă a personalității și a indicatorilor de dezvoltare a competenței existențiale, pot la fel de bine ca oricare altă componentă (ca de exemplu motivația) condiționa semnificativ obiectivele învățării. Rolul temperamentului nu trebuie așadar limitat numai la ceea ce numim educație școlară, ci el are deopotrivă un rol însemnat în buna funcționare a relațiilor interumane. Este necesar să ne orientăm asupra temperamentului studenților pentru că pe terenul fiecărui temperament formarea unor sisteme de lucru sau trăsături de caracter se produc diferit, în raport cu fiecare obiectiv educaţional, fiecare temperament prezentând avantaje şi dezavantaje. În acest context, anticipăm faptul că este mult mai „greu”, de exemplu, să formezi spiritul de disciplină, stăpânirea de sine, răbdarea la un coleric decât la un flegmatic care dispune de răbdare şi cumpătare, este mult mai meticulos şi păstrează un ritm ordonat în tot ceea ce face.

Doctorul în psihologie, Dragoș Iliescu, membru în proiectul intitulat “Stilul de învăţare şi temperamentul şcolarilor – instrumente pentru o educaţie creativă”, sublinează la fel de bine impactul cunoașterii temperamentelor studenților în optimizarea calității actului educativ:

Îmi pot imagina că un student cu un stil Practic acccentuat (şi cu reversul acestei dimensiuni, stilul Imaginativ, inhibat), percepe drept agasant faptul că i se cere în mod constant să citească poezie sau alte forme de literatură care par lipsite de aplicaţie şi concreteţe pentru el. În consecinţă, va refuza să citească – dar ar citi cu drag acele forme literare preferate de stilul Practic, de exemplu eseuri provocatoare pentru imaginaţie, sau literatură practică, istorică, eventual care să aibă implicaţii practice asupra vieţii contemporane. În acest mod se poate recupera motivaţia unui şcolar, se poate insufla entuziasm şi, evident, putem creşte performanţa academică a acestor copii[4].

Reținem din acest extras faptul că o sarcină dată în funcție de temperamentul studentului, practic ori imaginativ, este susceptibilă să genereze un feedback pozitiv și, prin urmare, rezultate bune, care pot insufla și întreține motivația. Ca și comportamentul, motivația este o dimensiune fundamentală a personalității fiind un suport de neocolit în declanșarea și susținerea unor procese,

[3] Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi, p. 17 ; p. 84, consultat la data de 10 mai 2016 : https://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Sourc e/C E FR_moldave.pdf

[4]Interviu cu Dragoș Iliescu, consultat la data de 10 mai : http://www.scoalaedu.ro/news/1057/60/Spune-mi-ce-temperament-are-elevul-si-ti-voi-spune-cum-invata-dar-si-viceversa.

BDD-A26468 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.129 (2026-09-16 15:28:07 UTC)

activități și capacități psihice, de aceea aceasta energizează procesul de învăţare, iar învăţarea, la rândul ei, intensifică motivaţia ca făcând parte constitutivă în lista tehnicilor şi strategiilor de învăţare-autoînvăţare. Stimularea motivației studentului de către profesor și automotivarea interpelează predarea centrată pe cursant, bazată pe strategii de instruire active şi interactive. Centrarea pe cursant în activitățile de predare sporeşte rolul motivaţiei şi în acelaşi timp îl responsabilizează pe acesta, el devenind un partener în procesul de construire a cunoștințelor.

Deși în literatura de specialitate tipologiile temperamentele diferă în funcție de dimensiunile urmărite[5], ne oprim, în acest cadru restrâns al prezentării noastre, la modelul clasic, trecând în revistă și prezentând pe scurt caracteristicile profilurilor fiecărui tip de temperament, precum și observațiile noastre personale în calitate de profesor la clasă. Prin urmare, studenții cu un temperament sangvinic știm că sunt caracterizați ca fiind foarte energici, veseli, curioși, adaptabili la noi condiții etc. În timpul lecției, se poate observa că nu stau liniștiți, schimbându-și mereu poziția, ori vorbind cu colegii. Au un tempou rapid al vorbirii. Sunt impresionați și se pasionează ușor de ceva. Respectă disciplina și li se poate trezi cu ușurință interesul pentru un subiect sau altul, fiind sociabili și binevoitori. Profesorul, știind că atenția sangvinicului este foarte instabilă, se va strădui, chiar de la începutul lecției, să-l țină în câmpul său vizual. Este nevoie să urmărim comportamentul cursantului cu acest tip de temperament, pentru a putea controla eficient ambientul plăcut în sala de curs. Pentru a activa atenția sangvinicului în timpul predării unei teme noi, profesorul îl poate coopta ca partener activ în activitatea sa, propunându-i să răspundă la întrebări sau să reproducă anumite momente din explicațiile profesorului.

O mare importanță, în timpul lecției, o are atitudinea profesorului la clasă. Un profesor excesiv de energic îi va supraexcita pe studenții sangvinici, prin urmare comunicarea cu aceștia va fi îngreunată. La începutul lecției, nu se recomandă tonul glumeț, ori susținerea de conversații de ordin general. Este nevoie de o gamă cât mai variată de procedee de consolidare a materialului nou, ceea ce va contribui la activizarea atenției, gândirii, memoriei.

Reprezentanții tipului coleric, fiind de obicei pasionați de relatările profesorului, pot ajunge ușor la o stare limită de excitație, intrerupându-i acestuia expunerea cu diferite comentarii proprii. La orice întrebare, studentul sau studentul coleric reacționează prompt, fără să gândească și de aceea răspund adesea haotic și incorect. La întâlnirea dificultăților sau obstacolelor în procesul lor de învățare, devin irascibili, ieșindu-și ușor din fire. Mimica lor e foarte expresivă, gesturile – energice. Ascultă explicațiile profesorului cu luare aminte și își indeplinesc sarcinile cu promptitudine. Scriu grăbit, neuniform, nu se pierd cu firea, fac față cu mult elan dificultăților apărute și le place să fie notați cu note bune. La începutul lecției, pentru a-i calma este nevoie să le adresăm unele întrebări. Pentru a le spori puterea de concentrare, profesorul va accentua importanța temei apelând la formule proiective (tema de azi este foarte importantă, o să aflați lucruri noi, de mare importanță. În procesul lucrului individual, colericii se stăpânesc destul de greu, profesorul fiind nevoit în acest caz să manifeste răbdare îndemnându-i să fie optimiști pentru că sunt capabili să facă mai mult. Aprecierea răspunsului studentului/ studentului coleric trebuie făcută cu calm și binevoință. Este indicat ca aspectele pozitive și negative ale răspunsului să fie analizate astfel încât subiectul să ia în considerare eventualele corectări și observații emise de profesor. Nu se admit aprecierile de tipul „Nu știi nimic”, acestea accentuând starea de excitare a colericului.

[5] Vezi Donna Dunning, *Quick Guide to the Four Temperaments and Learning: Practical Tools and Strategies for Enhancing Learning Effectiveness*, Telos Publications, 2003.

BDD-A26468 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.129 (2026-09-16 15:28:07 UTC)

Ca și sangvinul, colericul nu întâmpină dificultăți în contact cu limbile străine. Caracterul sociabil, deschis și entuziasmul său îi favorizează dezvoltarea competențelor lingvistice și a percepției cuvântului străin.

Melancolicii sunt foarte impresionați. La lecții sunt liniștiți, nemanifestând un dinamism care să capteze atenția. Dispoziția li se schimbă brusc, din motive neînsemnate, fiind caracterizați printr-o sensibilitate exagerată. Deseori se supără și participă la lecții indisuși. Se înviorează treptat, se pierd ușor cu firea, lăsându-se intimidați de cea mai neînsemnată observație a profesorului. Răspund la lecție sau la seminarii cu multă nesiguranță, chiar și când știu bine răspunsul. Mișcările lor sunt molatece, slabe, iar vorbirea le este monotonă. Cunoscând aceste caracteristici tipologice, profesorul se va strădui să direcționeze atenția melancolicului, sugerându-i să evite stările emoționale care i-ar putea îngreuna atenția și concentrarea. Melancolicii evită deseori să recunoască că n-au prea înțeles întrebarea, de aceea profesorul se vede nevoit să caute în permanență feedback-ul studentului/studentului pentru a putea astfel controla mai eficient nivelul de înțelegere și de asimilare a informațiilor predate de către acesta. Nu se recomandă să se apeleze la fraze de tipul : „La ce te gândești ?" ori „Se pare că ești absent". Asemenea formulări adresate de către profesor pot fi recepționate de către melancolic negativ. În procesul de învățare a unei limbi străine, stările de anxietate carecteristice melancolicului îl împiedică pe acesta să comunice cu ușurință. Totuși, s-a observat faptul că acesta obține rezultate bune în învățarea unei limbi străine într-un mod autonom.

În timpul răspunsului, încurajările de tipul : „Ai început foarte bine" ori „Să ne aducem aminte împreună" sunt binevenite. Inexactitățile reperate în răspuns se recomandă să fie corectate după expunerea materialului integral. În caz contrat, studentul ori studentul își întrerupe firul gândurilor și are nevoie de ceva timp pentru a reveni la subiect. O influență pozitivă asupra activității mentale o au și enunțurile care demonstrează deplina încredere a profesorului față de melancolic.

Studentul flegmatic se caracterizează printr-o derulare lentă a proceselor psihice și o comutare scăzută a atenției. Flegmaticul este liniștit, aproape inert. Nu intră ușor în relația de comunicare, fiind mai greu provocați. La întrebări nu răspund prompt (cu toate că știu lecția sau materia). Suportă cu greu transferul dintr-un colectiv într-altul. Se află parcă mereu sub influența imaginației trecute. Acești subiecți pierd deseori firul informațiilor expuse, de aceea este indicat ca profesorul să se asigure că fiecare etapă de asimilare a informațiilor este bien controlată. Este bine ca răspunsurile acestor studenti/ studenți să fie ascultate cu mare atenție, fără a exista o pronunțare categorică ori ironică asupra calității răpunsurilor.

Fiind un introvertit, flegmaticul se manifestă în consecință la nivelul producției verbale. În schimb, spre deosebire de coleric și sangvinic, flegmaticul arată o mai bună capacitate metodologică de a-și programa activitatea de învățare.

BDD-A26468 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.129 (2026-09-16 15:28:07 UTC)

Pentru a sintetiza și a reprezenta mai bine predominantele temperamentelor descrise mai sus, propunem diagrama următoare :

Este de la sine înțeles că aceste caracteristici temperamentale nu pot fi pure sau constituite o dată pentru totdeauna, ci sunt caracterizate de o relativă stabilitate internă, un student putând avea una sau mai multe dintre predominantele fiecărei categorii. Tocmai această abordare integrativă și nu dihotomică ne permite să evităm reticențele față de fiabilitatea unei asemenea metodologii și ipotezele prefabricate. Cercetările psihologice de până acum au demonstrat că trăsăturile de temperament nu sunt un dat inert, deci absolut, şi că ele se pot modela ori ameliora prin educaţie calificată şi desfăşurată în mod sistematic. Dragoș Iliescu, mai sus citat, ne atrage atenția asupra acestui fapt :

> *Dacă vom cunoaşte temperamentul unui student, vom putea spune cu o oarecare probabilitate (care este foarte bună, dar este totuşi o predicţie probabilistă, deci cu o oarecare şansă de eroare) care sunt comportamentele preferate ale acelui student. Temperamentul despre asta vorbeşte: despre preferinţe comportamentale – în cea mai mare parte a situaţiilor (cross-contextual, adică, în majoritatea contextelor) elevul se va comporta constant, aşa cum preferă. Dar, şi inversul este valabil: dacă voi cunoaşte comportamentele des manifestate de un elev în clasă, voi putea specula asupra structurii sale de temperament, căci aceste comportamente sunt cu cea mai mare probabilitate (din nou, probabilitatea ...) expresia contextuală a unei preferinţe temperamentale*[6].

Luând în considerare aceste caracteristici specifice fiecărui tip de temperament, s-a demonstrat că adaptarea conținutului în funcție de temperament sau luarea în considerare a diferențelelor de temperament ale subiecților ce constituie o clasă nu trebuie neglijate. Dacă urmărim argumentele cercetătorilor care s-au ocupat de această problematică privitoare la importanța predării și învățării în funcție de temperamentul elevilor/studenților, toți arată faptul că temperamentul ghidează procesul de predare/învățare. Procesul de predare de către profesor este unul centrat pe student, iar procesul de învățare de către student devine unul personalizat, ceea ce înseamnă câștigarea unui plus de eficiență și de către o parte și de către cealaltă.

Ramla Ghali și Claude Frasson notează încă de la începutul studiului lor, centrat pe strategiile folosite în procesul de învățare a unei limbi, că „adaptarea cursului în funcție de

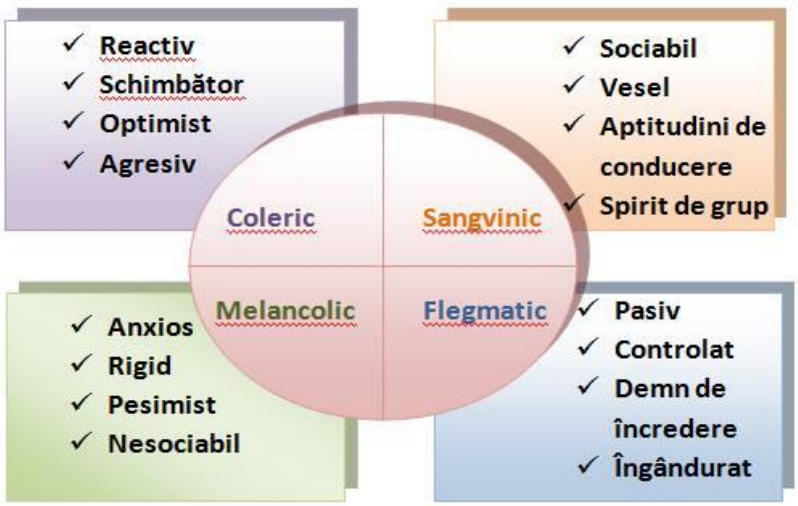

[6] Fragment extras dintr-un interviu cu Dr. în psihologie Dragoș Iliescu, consultat la data de 11 mai 2016 : http://www.scoalaedu.ro/news/1057/60/Spune-mi-ce-temperament-are-elevul-si-ti-voi-spune-cum-invata-dar-si-vic eversa.

BDD-A26468 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.129 (2026-09-16 15:28:07 UTC)

temperamentul fiecărui student permite oferirea unui conținut mai flexibil și mai adaptat la nevoile fiecărui student”[7]. Clar, cunoașterea temperamentelor nu poate constitui decât unul dintre parametrii avuți în vedere în procesul de predare/învățare a unei discipline, deci ea nu trebuie absolutizată. Declinarea ființei umane în funcție de cele patru temperamente este incompletă, de aceea nu trebui să supraestimăm metodologia propusă.

Succesul în învățarea unei limbi străine, afirmă unii lingviști, depinde mai puțin de materiale, de tehnici și de analize lingvistice decât de ceea ce se petrece între persoane în timpul orelor: « […] reușita depinde mai puțin de “lucruri” decât de “persoane”. Prin ceea ce se petrece *în* persoane trebuie să înțelegem factorii individuali precum anxietatea, inhibarea, stima de sine, capacitatea de a risca, auto-eficiența, stilurile de învățare și motivația. Ceea ce se petrece *între* persoane privește aspectele relației, care pot avea legătură fie cu procesele interculturale, precum șocul cultural în situațiile de învățare a unei a doua limbi, fie interacțiunilor în sala de curs unde trebuie avute în vedere atitudinile profesorului și stabilirea unui climat al clasei adecvat”[8].

Când vorbim despre temperamente, vorbim implicit despre afectivitate. Horwitz și Cope, Rubio, Arnold și Brown, pentru a enumera câțiva dintre autorii mai recenți ai psiholingvisticii, au arătat că faptul de a intra în contact cu o nouă limbă și cultură, deci cu o alteritate lingvistică și culturală, și de a fi nevoit să înveți limba altuia este generator de anxietate, de aceea gestionarea acesteia prin propunerea de exerciții gramaticale sau de tip traducere ar reduce considerabil riscurile ca melancolicul, de pildă, să fie nevoit să investească prea mult din datele fondului său intim în realizarea sarcinilor primite și astfel de a se bloca, ori de a se simți invadat în spațiul său afectiv securizant.

Ca o concluzie a acestui articol, subliniem faptul că procesul de predare/învățare a unei limbi străine poate fi, fără îndoială, ghidat și optimizat de cunoașterea prealabilă a profilurilor temperamentale ale cursanților, însă, așa cum precizam și în corpul lucrării, metodologia aceasta nu poate fi absolutizată și constituită o dată pentru totdeauna, ținând cont că temperamentul nu este un dat absolut, ci muabil, prezentând variabilități interne în diacronia manifestărilor sale externe.

BIBLIOGRAPHY

Arnold, Jane. 2006. „Comment les facteurs affectifs influencent-ils l’apprentissage d’une langue étrangère ?”, *Ela. Études de linguistique appliquée,* vol. 4, n. 144, 407-425.

Bernat, S.,E. 2003. *Tehnica învăţării eficiente*, Cluj-Napoca : Ed. Presa Universitară Clujeană.

Bocoş, M., Chiş, V., Ferenczi, I., Ionescu, M., Lăscuş, V., Vasile, P., Radu, I.,

Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi, consultat la data de 10 mai 2016 : https://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Sourc e/C E FR_moldave.pdf

coord. Ionescu, M. 2001.*Didactica modernă*, Ed. a 2-arev., Cluj-Napoca: Ed. Dacia.

Dunning, Donna. 2003. *Quick Guide to the Four Temperaments and Learning: Practical Tools and Strategies for Enhancing Learning Effectiveness*, Telos Publications.

[7]Ramla Ghali et Claude Frasson, „Stratégie pour l’apprentissage d’une langue étrangère, Le langage et l’homme”, *Revue de didactique du français, Apprentissage, enseignement et affects*, 2015, p. 5, traducerea noastră a frazei „L’adaptation du cours selon le tempérament de chaque apprenant permet d’offrir un contenu plus flexible et plus adapté aux besoin de chaque élève”.

[8]Jane Arnold, „Comment les facteurs affectifs influencent-ils l’apprentissage d’une langue étrangère ?”, *Ela. Études de linguistique appliquée,* 2006, vol. 4, n. 144, traducerea noastră.

BDD-A26468 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.129 (2026-09-16 15:28:07 UTC)

Ghali, Ramla et Frasson, Claude. 2015. „Stratégie pour l'apprentissage d'une langue étrangère, Le langage et l'homme", *Revue de didactique du français, Apprentissage, enseignement et affects*, Introduction.
Glava, Adina Elena. 2009. *Metacogniţia şi optimizarea învăţării – aplicaţii înînvăţământul superior*, Cluj-Napoca: Casa Cărţii de Ştiinţă.
Interviu cu Dragoș Iliescu, consultat la data de 10 mai : http://www.scoalaedu.ro/news/1057/60/Spune-mi-ce-temperament-are-elevul-si-ti-voi-spune-cu m-invata-dar-si-viceversa.
Maslow, A. H. 2007. *Motivație și personalitate*, București : Editura Trei.

BDD-A26468 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.129 (2026-09-16 15:28:07 UTC)